

Regeringskansliet
a.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss om SOU 2025:35 Etableringsboendelagen – Ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända

Er beteckning: A2025/00455

Länsstyrelsen Kalmar län yttrar sig över betänkandet
Etableringsboendelagen – ett system för bosättning för vissa
nyanlända.

Sammanfattning

- Länsstyrelsen ställer sig bakom förslaget om Boverkets uppgift att tillhandahålla statistiska underlag. Länsstyrelsen bedömer dock att underlaget bör utvecklas.
- Länsstyrelsen föreslår ett tillägg i etableringsboendelagen § 9. Tillägget bör ge länsstyrelserna i uppdrag att sprida information om det preliminära utfallet av fördelningsmodellen och takmodellen, samt ge kommunerna möjlighet att ange antal nyanlända de kan ta emot.
- Länsstyrelsen ställer sig bakom att det införs ett tak för antalet mottagna i fördelningsmodellen utifrån kommunernas förutsättningar för integration. Vi saknar dock en analys av hur kommunernas långsiktiga mottagarkapacitet påverkas, eftersom modellen inte har krav på lägsta mottagande.
- Länsstyrelsen tillstyrker att uppdraget till Länsstyrelserna om att föra dialog med kommunerna i syfte att främja kommunernas planering för att ta emot och ordna bostad för nyanlända läggs i etableringsförordningen.
- Länsstyrelsen håller med om utredarens förslag att tillgången till ett etableringsboende ska bli en individuell rättighet under tre år. Dock ser vi behov av att förtydliga att

kommunerna kan fortsätta arbeta mer långsiktigt med boendelösningar.

- Länsstyrelsen ser en risk att förslaget om villkorat etableringsboendet försvårar för individer med behov av stöd och därmed missgynnar integrationsprocessen för de mest utsatta.
- Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om nytt uppdrag till länsstyrelserna att följa upp kommunernas ansvar för etableringsboende. Länsstyrelsen föreslår dock att uppföljningsansvaret bör regleras i 4 kapitlet etableringsboendeförordningen i stället för i förordning (2016:1363).
- Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag att minska länsstyrelsernas anslag med 30 miljoner kronor från 2027.

8.2 Statistiskt underlag

Länsstyrelsen ställer sig bakom förslaget om Boverkets uppgift att tillhandahålla statistiska underlag avseende kriterierna; förutsättningar för en nyanländ att hitta en bostad på den ordinarie bostadsmarknaden i anvisningskommunen och förekomsten av områden med problem kopplat till utanförskap. Utöver att underlaget bidrar till fördelningsmodellen, främjar kunskapsöverföringen mellan myndigheterna synergier inom integration, bostadsförsörjning och arbetet mot utanförskap.

Länsstyrelsen anser dock att Boverkets underlag för bedömning av bostadsbrist bör utvecklas för att möjliggöra en analys av bostadsbristen specifikt för nyanlända. Underlaget visar bostadsbristen hos de som bor i kommunen och bör exempelvis kompletteras med tillgång på bostäder som passar målgruppen. En vidareutveckling av statistiken kan vara ett stöd vid fördelningen av nyanlända mellan kommuner, samt stärka analysen av kommunernas bostadsbehov.

Länsstyrelserna ansvarar för att årligen genomföra en bostadsmarknadsanalys för länet, där nyanlända är en målgrupp. De båda underlagen kan stärka och komplettera varandra. Med en fördjupad bild från Boverket skulle länsstyrelsernas möjlighet att analysera, stötta och följa upp kommunernas arbete att tillhandahålla bostäder för nyanlända bli än mer verkningsfullt.

Till ovan vill vi uppmärksamma en potentiell risk med att förslaget kan medföra en målkonflikt om nyanlända anvisas till en kommun med god bostadstillgång, men med svagare arbetsmarknad. Därför bör en balanserad viktning mellan dessa kriterier eftersträvas.

8.4 Fördelningsförfarandet

Länsstyrelsen föreslår ett tillägg i etableringsboendelagen § 9. Tillägget bör ge länsstyrelserna i uppdrag att sprida information om det preliminära utfallet av fördelningsmodellen och takmodellen, samt ge kommunerna möjlighet att ange antal nyanlända de kan ta emot.

Vi bedömer att det är för sent att länsstyrelserna involveras först när anvisningstalen är fastställda.

8.4.3 Ett tak för kommuner som önskar en ökad tilldelning

Länsstyrelsen ställer sig bakom att det införs ett tak för antalet mottagna i fördelningsmodellen utifrån kommunernas förutsättningar för integration. Vi saknar dock en analys av hur kommunernas långsiktiga mottagarkapacitet påverkas, eftersom modellen inte har krav på lägsta mottagande.

Det finns en risk att kommuner som under en längre tid inte tar emot nyanlända avvecklar sitt mottagande, vilket kan leda till att viktig kunskap och kompetens går förlorad. Detta kan göra det svårare för dem att återuppta verksamheten vid ett eventuellt ökat behov. Länsstyrelsen bedömer att det kan leda till stora skillnader i kommunernas beredskap och kapacitet att ta emot nyanlända på sikt.

9.7 Länsstyrelsen ska föra dialog med kommunerna för att främja mottagandet

Länsstyrelsen tillstyrker att uppdraget till länsstyrelserna om att föra dialog med kommunerna i syfte att främja kommunernas planering för att ta emot och ordna bostad för nyanlända läggs i etableringsförordningen.

10:3 Nyanlända har en tidsbegränsad rätt till etableringsboende

Länsstyrelsen tillstyrker utredarens förslag att göra tillgången till ett etableringsboende till en individuell rättighet under tre år.

Länsstyrelsen ser dock en risk att långsiktigheten går förlorad utifrån treårsgränsen och hur den beskrivs av utredningen. Det bör därför tydliggöras att kommunernas inriktning för mottagandet och bosättning av nyanlända bör vara mer långsiktig för att nyanlända ska kunna bo kvar i anvisningskommunen.

Länets kommuner har uttryckt att förslaget skapar osäkerhet kring huruvida de kommer kunna fortsätta erbjuda förstahandskontrakt inom ramen för treårsgränsen. Förslaget bör därför klargöra att mer långsiktiga boendelösningar, såsom förstahandskontrakt, kan vara möjliga även inom denna tidsgräns.

Ett långsiktigt boende är viktigt för att nyanlända ska kunna ta tillvara de olika insatserna som erbjuds inom etableringsprogrammet. Tillika är ett tryggt boende viktigt ur ett barnperspektiv. Ett tryggt boende kan bidra till bättre förutsättningar att klara skolarbetet, bygga varaktiga relationer, utöva fritidsaktiviteter och ge samhället bättre förmåga att fånga upp och samverka kring insatser för barn och familjer med särskilda behov och utmaningar.

10.6 Rätten till etableringsboende kan i vissa fall upphöra i förtid

Länsstyrelsen ser en risk att förslaget om villkorat etableringsboendet försvårar för individer med behov av stöd och därmed missgynnar integrationsprocessen för de mest utsatta.

Utredningen föreslår att en nyanländ som inte aktivt bidrar till sin etablering ska kunna förlora rätten till etableringsboende. Motiveringen är att skapa starkare incitament till att delta i sin egen etablering. De program som föreslås vara kopplade till villkoret är redan kopplade till olika ekonomiska ersättningar, vilka i sig bör vara tillräckliga incitament för att delta i programmen.

I stället för att villkora boendet anser vi att samhällets insatser bör vara inriktade på att säkerhetsställa aktiviteter som möter individuella behov och förutsättningar för att nyanlända ska etablera sig på arbetsmarknaden.

11.3 Länsstyrelsen ska följa upp kommunernas ansvar för att ordna etableringsboende

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om nytt uppdrag att följa upp kommunernas ansvar för etableringsboende. Länsstyrelsen föreslår dock att uppföljningsansvaret bör regleras i 4 kapitlet etableringsboendeförordningen i stället för i förordning (2016:1363). Det skulle innebära att det uppföljande uppdraget av etableringsboende på ett tydligare sätt knyts till länsstyrelsernas uppdrag i samma förordning om att föra dialog om kommunernas planering för att ta emot och ordna en bostad.

Förordningen (2016:1363) om länsstyrelsernas uppdrag avseende insatser för asylsökande och vissa nyanlända bör även fortsättningsvis ange den bredare inriktningen för länsstyrelsens uppdrag, vilket ger utrymme och flexibilitet att över tid anpassa länsstyrelsens uppföljning av kommunernas mottagande utifrån nationella prioriteringar och regionala behov.

18.7 Konsekvenser för statens finanser

Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag att minska länsstyrelsernas anslag med 30 miljoner kronor från 2027 med hänvisning till minskad roll och insats i bosättningssystemet.

En neddragning på 30 miljoner kronor motsvarar ungefär 25 procent av länsstyrelsernas årliga anslag. Vi bedömer att arbetsinsatsen för att fatta beslut om kommunalen endast utgör en liten del av arbetet inom bosättningssystemet samt i integrationsarbetet som helhet och att föreslagen minskning av anslaget inte står i paritet till minskade arbetsuppgifter. Uppdrag att ge stöd, föra dialog, informera, motivera och följa upp kvarstår i stor utsträckning även i det nya förslaget. Ansvar som ligger på länsstyrelsen att få till denna process och att kvalitetssäkra underlaget till Migrationsverket är fortsatt stort, oavsett vem som fattar beslut om kommunal.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Allan Widman med strateg social hållbarhet Lisa Johansen Simonsen som föredragande. I den slutliga handläggningen har även enhetschef social hållbarhet Martina Almqvist medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.